

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 2004-08-27

RKT-61-79/04/HS

Decyzja Nr RKT 52/2004

I. Na podstawie art. 23 c) ust. 1 w związku z art. 23 a) ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm: Dz. U. z 2003 Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 Nr 93, poz. 891 i Nr 96, poz. 956) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów działanie RETHMANN Opole Sp. z o.o. z siedzibą w Opolu przy Alei Przyjaźni 9 polegające na:

1/ stosowaniu w umowach zawieranych na odległość z konsumentami zapisów naruszających regulacje ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.), albowiem przedsiębiorca nie informuje konsumentów, którzy zawarli umowy na odległość, o prawie odstąpienia od umowy bez podania przyczyn w terminie 10 dni w sposób określony w tej ustawie,

2/ stosowaniu w umowach na wywóz odpadów komunalnych, zawieranych z konsumentami z terenu gminy Izbicko, postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego, zapisu § 2 ust. 2 pkt d) zdanie trzecie „*Odsetki za zwłokę wynoszą 0,15 % za każdy dzień*”,

3/ stosowaniu w umowach na wywóz odpadów komunalnych stałych zawieranych z konsumentami z terenu gminy Olesno, postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego, zapisu § 15 pkt 3 „*Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniobiorcy,*” i **nakazuje się** zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 23 c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm: Dz. U. z 2003 Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 Nr 93, poz. 891 i Nr 96, poz. 956) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się przedsiębiorcy RETHMANN Opole Sp. z o.o. z siedzibą w Opolu przy Alei Przyjaźni 9, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

- w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I ppkt 1 sentencji niniejszej decyzji polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas

zawartych umów na wywóz odpadów komunalnych zapisów zgodnych z regulacjami ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.),

- w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I ppkt 2 i ppkt 3 sentencji niniejszej decyzji polegające na zaniechaniu stosowania niedozwolonych postanowień umownych w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów na wywóz odpadów komunalnych zawieranych z konsumentami.

III. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm.; Dz. U. z 2003 Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 Nr 93, poz. 891 i Nr 96, poz. 956) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać przedsiębiorcę RETHMANN Opole Sp. z o.o. z siedzibą w Opolu przy Alei Przyjaźni 9, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 30,00 zł (słownie: trzydzieści złotych).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej zwanego organem antymonopolowym) po uprzednim przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez przedsiębiorcę RETHMANN Opole Sp. z o.o. z siedzibą w Opolu przy Alei Przyjaźni 9, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1/ stosowaniu w umowach zawieranych na odległość z konsumentami zapisów naruszających regulacje ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.), albowiem przedsiębiorca nie informuje konsumentów, którzy zawarli umowy na odległość, o prawie odstąpienia od umowy bez podania przyczyn w terminie 10 dni w sposób określony w tej ustawie,

2/ stosowaniu w umowach na wywóz odpadów komunalnych, zawieranych z konsumentami z terenu gminy Izbicko, postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego, zapisu § 2 ust.2 pkt d) zdanie trzecie „*Odsetki za zwłokę wynoszą 0,15 % za każdy dzień,*”

3/ stosowaniu w umowach na wywóz odpadów komunalnych stałych zawieranych z konsumentami z terenu gminy Olesno, postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego, zapisu § 15 pkt 3 „*Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniobiorcy,*” co może stanowić naruszenie art. 23 a) ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm.; Dz. U. z 2003 Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 Nr 93, poz. 891 i Nr 96, poz. 956 – zwanej także ustawą antymonopolową) - (karty nr 2-3).

Przedmiotem działalności przedsiębiorcy jest wywóz śmieci i odpadów oraz unieszkodliwianie odpadów (karta nr 13). Przedsiębiorca w ramach prowadzonej działalności stosuje wzorce umów i w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości - konsumentów prowadzi działalność na terenie (...) gmin na terenie województwa (...). Umowy zawierane są

indywidualnie bezpośrednio u klientów, w biurach przedsiębiorcy (Opole i Olesno), a także przez inkasentów. Przedsiębiorca obsługuje ok. (...) konsumentów (karty nr 9-11). Przedsiębiorca przedstawił tryb zawierania umów w miejscu zamieszkania właściciela nieruchomości. W przypadku zawierania umów z konsumentami, którzy nie mają możliwości dotarcia do siedziby przedsiębiorcy w godzinach urzędowania i wyrażają zainteresowanie podpisaniem umowy we własnym domu, umowy zawierane są bezpośrednio u konsumentów, a warunki tych umów są zawsze wstępnie ustalane telefonicznie (karty nr 28). Przedsiębiorca wyjaśnił, że jedynie przesyła do miejsca zamieszkania konsumenta projekt umowy, po wcześniejszym telefonicznym omówieniu warunków wykonania usługi, następnie przygotowany jest projekt umowy uwzględniający wymagania i dostarczany jest konsumentowi do weryfikacji i akceptacji. Świadczenie usług następuje po podpisaniu umowy przez konsumenta i zwrocie umowy do siedziby przedsiębiorcy. (karta nr 37). Propozycje zawarcia umowy przesyłane są wraz z załączonym pismem przewodnim „...przesyła w załączeniu propozycję umowy na wykonywanie usług komunalnych w zakresie wywozu odpadów. Po jej zaakceptowaniu prosimy o podpisanie i odesłanie jednego egzemplarza na nasz adres. W przypadku dodatkowych pytań, ewentualnie zastrzeżeń, co do treści umowy do Państwa dyspozycji pozostaje...”. Potwierdza to zawieranie umów bez jednoczesnej obecności stron za pośrednictwem poczty. (karta nr 34). Jak z tego wynika przedsiębiorca zawiera umowy bez jednoczesnej obecności obu stron umowy, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość typu telefon, poczta. Przesłany przez przedsiębiorcę wzorzec umów nr 2 (karta nr 16) stosowany jest w umowach zawieranych z mieszkańcami gminy Izbicko (karta nr 10). Według tego wzorca zawierane są umowy z konsumentami z terenu tej gminy (karta nr 31). We wzorcu i w umowie zapis § 2 ust. 2 pkt d) zdanie trzecie stanowi „*Odsetki za zwłokę wynoszą 0,15 % za każdy dzień*”. Wzorzec umów nr 3 (karty nr 17-20) stosowany jest w umowach zawieranych z mieszkańcami gminy Olesno (karta nr 10). Według tego wzorca zawierane są umowy z konsumentami z terenu gminy Olesno (karty nr 29-30). Zapis § 15 pkt 3 stanowi „*Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniobiorcy.*” Siedziba zleceniobiorcy to miasto Opole. Przedsiębiorca przesłał także przykładowe umowy zawarte z konsumentami na odległość, gdzie stosownie do zapisu § 14 pkt 3 „Zleceniodawca może rozwiązać umowę z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia...”. Możliwość rozwiązania umowy z jednomiesięcznym okresem wypowiedzenia przewidziano w przypadku udokumentowanego nienależytego wykonania zobowiązania przez przedsiębiorcę i nie zapłacenia przez konsumenta należności za pełny okres rozliczeniowy. (karty nr 29-33).

W odpowiedzi na zarzuty organu antymonopolowego przedsiębiorca podniósł, że nie zawiera umów na odległość w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów (...). Przedsiębiorca jedynie przesyła do miejsca zamieszkania konsumenta projekt umowy, po wcześniejszym telefonicznym omówieniu warunków wykonania usługi, następnie przygotowany jest projekt umowy uwzględniający wymagania kontrahenta i dostarczany konsumentowi do weryfikacji i akceptacji. W takich przypadkach rozpoczęcie świadczenia usług następuje dopiero po podpisaniu umowy przez konsumenta i zwrocie umowy do siedziby przedsiębiorcy. Taki sposób zawierania umów w opinii przedsiębiorcy nie mieści się w katalogu rodzaju umów wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy. Tym samym przedsiębiorca nie uznał zarzutu zawartego w pkt. 1 postanowienia Nr 1 z dnia 29.06.2004r. (karta nr 2). Przedsiębiorca wyjaśnił, że dokonał zmian we wzorcach umów, a w umowach zawartych z konsumentami dokona zmian poprzez wprowadzenie aneksów do tych umów. (karty nr 37-39). We wzorcu umowy na usługi wywozu odpadów z terenu Gminy Izbicko zmienił treść zapisu § 2 pkt d) poprzez wprowadzenie zapisu „Za nieterminową zapłatę naliczane będą odsetki ustawowe” (karta nr 43), a wszystkim mieszkańcom tej gminy dostarczone zostaną aneksy do umów (karty nr 38 i 44). We wzorcu umowy na usługi wywozu odpadów komunalnych z terenu Gminy Olesno wprowadzono zapis „Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniodawcy” (karta nr 49), a wszystkim mieszkańcom zostaną dostarczone aneksy do umów (karty nr 39 i 50). Tak więc przedsiębiorca uznał zarzuty zawarte w pkt. 2 i 3 postanowienia Nr 1 z dnia 29.06.2004r. (karta nr 2).

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 23 a) ust. 1 ustawy antymonopolowej *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.* Ustawa antymonopolowa w art. 23 a) ust. 2 stanowi: *za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.*

Stosownie do zapisu art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o konsumencie rozumie się przez to konsumenta w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.). Zgodnie z zapisem art. 22(1) K.c. *za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą.*

Każdy przedsiębiorca w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej zgodnie z art. 355 § 2 Kodeksu cywilnego zobowiązany jest do należytej staranności, w tym do przestrzegania przepisów i postępowania zgodnie z wymogami ustawy antymonopolowej.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów znaczy dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą antymonopolową dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Działaniami antykonsumenckimi są jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerokiego kręgu uczestników rynku. Skutkami działań przedsiębiorcy dotknięci są konsumenci. Działanie przedsiębiorcy godzi w zbiorowy interes konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się do końca zidentyfikować, gdyż dotyczy konsumentów, z którymi zawarto umowy, w tym konsumentów z którymi zawarto umowy na odległość jak i potencjalnych konsumentów. Przedmiotowy przedsiębiorca, który świadczy usługi konsumentom, godzi w zbiorowy interes konsumentów, albowiem działaniami przedsiębiorcy dotknięty jest szeroki krąg konsumentów. W niniejszej sprawie ingerencja organu antymonopolowego jest uzasadniona, albowiem służy tak pojętej ochronie interesów konsumentów.

Ustawa z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.- zwana w niniejszej decyzji ustawą o ochronie niektórych praw konsumentów), w rozdziale 2 stanowi o umowach zawieranych na odległość. Zgodnie z zapisem art. 6 ust. 1 tej ustawy *Umowy zawierane z konsumentami bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, w szczególności drukowanego lub elektronicznego formularza zamówienia niezaadresowanego lub zaadresowanego, listu seryjnego w postaci drukowanej lub elektronicznej, reklamy prasowej z wydrukowanym formularzem zamówienia, reklamy w postaci elektronicznej, katalogu, telefonu, telefaksu, radia, telewizji, automatycznego urządzenia wywołującego, wizjofonu, wideotekstu, poczty elektronicznej lub innych środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204), są umowami na odległość, jeżeli kontrahentem konsumenta jest przedsiębiorca, który w taki sposób zorganizował swoją działalność.* Przedsiębiorca podniósł, że nie zawiera umów na odległość w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy. W opinii organu antymonopolowego użyty zwrot „w szczególności” oznacza, że wskazany w powołanym przepisie katalog ma charakter przykładowy. Powyższy przepis nie zawiera enumeratywnie określonego wykazu sposobu zawierania umów na odległość. Jak wynika z powyższego umowy zawierane z konsumentami bez jednoczesnej obecności obu stron, przy

wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, są umowami na odległość, jeżeli kontrahentem konsumenta jest przedsiębiorca, który w taki sposób zorganizował swoją działalność.

Tak więc w przedmiotowej sprawie:

- umowy zawierane są z konsumentami,
- umowy zawierane są z konsumentami bez jednoczesnej obecności oby stron umowy,
- umowy zawierane są przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, w szczególności telefonu, a także za pośrednictwem poczty,
- umowy z konsumentami zawiera podmiot posiadający status przedsiębiorcy
- przedsiębiorca swoją działalność zorganizował w taki sposób, że umowy zawierane są na odległość,
- i są umowami na odległość.

W związku z powyższym nietrafny jest argument przedsiębiorcy, że zawierane przez niego umowy nie są ujęte „w katalogu rodzaju umów wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy”. (karta nr 37). Regulacje prawne tej ustawy obejmują także przedkontraktowe działania przedsiębiorcy, określają prawa konsumentów i wynikające z nich obowiązki przedsiębiorcy.

Zapis art. 7 ust. 1 tej ustawy stanowi – *konsument, który zawarł umowę na odległość, może od niej odstąpić bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie na piśmie, w terminie dziesięciu dni ustalonym w sposób określony w art. 10 ust. 1. Do zachowania tego terminu wystarczy wysłanie oświadczenia przed jego upływem.* Powołany przepis art. 10 ust. 1 stanowi - *termin dziesięciodniowy, w którym konsument może odstąpić od umowy, liczy się od dnia wydania rzeczy, a gdy umowa dotyczy świadczenia usługi – od dnia jej zawarcia.*

Zgodnie z zapisem art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów - *nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne).* Stosownie do zapisu art. 7 ust. 3 *w razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie czternastu dni. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty.* Zgodnie z wolą ustawodawcy, uprawnienie do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni ma charakter bezwarunkowy. W celu uniknięcia wątpliwości powołany przepis wprowadza wyraźny zakaz odstępnego. Nakaz zapłaty odsetek ustawowych od ewentualnych przedpłat jest uzasadniony okolicznością, iż chodzi o odsetki za władanie cudzymi pieniędzmi. Koszty zwrotu świadczeń nie obciążają konsumenta.

W przypadku umów zawieranych na odległość stosownie do zapisu art. 8 ust. 3 *Jeżeli czas trwania umowy nie jest oznaczony, każda ze stron może ją wypowiedzieć bez wskazania przyczyn, z zachowaniem terminu miesięcznego, chyba że strony zastrzegły krótszy termin wypowiedzenia.* Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów określa ciężący na przedsiębiorcy zakres obowiązku informacyjnego. Zapis art. 9 ust. 1 wyszczególnia informacje, jakie przedsiębiorca zobowiązany jest udzielić konsumentowi, w sytuacji gdy umowa zawierana jest na odległość. Zgodnie z zapisem art. 9 ust. 1 pkt 6 ustawy *konsument powinien być poinformowany, przy użyciu środka porozumiewania się na odległość, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy, o prawie odstąpienia od umowy w terminie 10 dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3.* Informacje, o których mowa w art. 9 ust. 1, powinny być sformułowane jednoznacznie, w sposób zrozumiany i łatwy do odczytania. Przedsiębiorca jest obowiązany do potwierdzenia konsumentowi na piśmie informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1, najpóźniej w momencie rozpoczęcia spełnienia świadczenia. Szeroko ujęty obowiązek informacyjny jest jednym z filarów ochronnego reżimu umowy zawieranej na odległość. Zasadą jest udzielanie informacji przez przedsiębiorę w sposób nieprzymuszony, samorzutnie, nie zaś tylko umożliwienie konsumentowi jej uzyskania, w razie inicjatywy konsumenta.¹ Propozycja zawarcia umowy jest momentem granicznym, oznaczeniem najpóźniejszego terminu, kiedy ma nastąpić udzielenie

---

¹ Ewa Łętowska. Ochrona niektórych praw konsumentów. Komentarz. 3 wydanie C.H.Beck Warszawa 2001r. str. 57

informacji wyprzedzającej. W przypadku umów zawieranych na odległość konsument winien być poinformowany, że ma prawo odstąpienia od umowy bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie, w terminie 10 dni od zawarcia umowy. Powyższe prawo konsumenta skutkuje określonymi w ustawie obowiązkami przedsiębiorcy.

Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów w art. 16 określa sytuacje wyłączenia spod reżimu prawnego umów zawieranych na odległość wyszczególniając, kiedy przepisów o umowach zawieranych na odległość nie stosuje się. W powołanym przepisie nie jest wyszczególniona działalność przedsiębiorcy. Jak wykazano przedsiębiorca naruszył przepisy ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, co skutkuje wydaniem decyzji na podstawie art. 23 c) ust. 1 ustawy antymonopolowej uznającej jego działanie za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Przedsiębiorca nie wywiązywał się z obowiązków nałożonych ustawą o ochronie niektórych praw konsumentów i tym samym jego działanie stanowi naruszenie powołanego aktu prawnego i jest bezprawne. Ponadto organ antymonopolowy pragnie zwrócić uwagę, że w przypadku umów zawieranych z konsumentami w miejscu ich zamieszkania za pośrednictwem inkasenta reprezentującego przedsiębiorcę, czyli umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa, przedsiębiorca zobowiązany jest do stosowania regulacji zawartych w rozdziale 1 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów. Prawa konsumenta określone są w powołanej ustawie. Nie udostępnianie konsumentowi zakresu informacji o przysługujących uprawnieniach, do czego zobowiązany jest przedsiębiorca w umowach zawieranych z konsumentami na odległość, stanowi naruszenie przepisów prawa materialnego, stąd działanie przedsiębiorcy jest bezprawne. Zdaniem organu antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu w umowach zawieranych na odległość zapisów naruszających regulacje ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, albowiem przedsiębiorca nie informuje konsumentów, którzy zawarli umowy na odległość, o prawie odstąpienia od umowy bez podania przyczyn w terminie 10 dni w sposób określony w tej ustawie - godzi w zbiorowy interes konsumentów. Do stwierdzenia stosowania przedmiotowej praktyki niezbędne jest wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów, dotyczy tzw. zbiorowego interesu konsumentów. Stąd za udowodnione należy uznać stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23 a) ustawy antymonopolowej. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej dla odpowiedniej ochrony konsumentów. W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów to jest: bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie I ppkt 1 sentencji.

Z analizy treści stosowanych przez przedsiębiorcę wzorców umowy i umów wynika, że niektóre postanowienia zawierają klauzule abuzywne, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy. Zapisy umów zawartych z konsumentami porównano do postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do jawnego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) k.p.c. Uwzględniając zapis art. 479(43) k.p.c. oraz art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji, uznano, że zapisy stosowane w umowach zawieranych z konsumentami zawierają podobne do wpisanych do rejestru postanowienia i dotyczą podobnych sytuacji konsumenta, co opisano poniżej.

Wzór nr 2 (karta nr 16) stosowany jest w umowach zawieranych z mieszkańcami gminy Izbicko (karta nr 10). Według tego wzorca zawierane są umowy z konsumentami z terenu tej gminy (karta nr 31). We wzorcu i w umowie zapis § 2 ust.2 pkt d) zdanie trzecie stanowi „*Odsetki za zwłokę wynoszą 0,15 % za każdy dzień*”. Stosowany przez przedsiębiorcę zapis jest niezgodny z art. 385 (3) pkt 17 k.c. stanowiącym że *niedozwolonymi postanowieniami umów są te, które w szczególności nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego*.

Postanowienia § 2 ust.2 pkt d) zawierają klauzulę abuzywną, która została wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy. W rejestrze postanowień wzorców umów

uznanych za niedozwolone pod pozycją nr 70 wpisaną do rejestru w dniu 14.08.2003r. znajduje się następujące postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone „Członek Grupy zobowiązuje się do zapłacenia na rzecz InCo zaległości wraz z należnymi odsetkami w wysokości 0,15 % za każdy dzień zwłoki.” Według tego zapisu konsument zobowiązuje się do zapłacenia na rzecz InCo określonych w umowie należności wraz z odsetkami w wysokości 0,15 % za każdy dzień zwłoki. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał ten zapis za niezgodny z art. 385 (3) pkt 17 k.c. Przedsiębiorca stosuje zapis „Odsetki za zwłokę wynoszą 0,15 % za każdy dzień”. Konsument zobowiązany jest do terminowej opłaty za usługę przedsiębiorcy. W przypadku zwłoki, na konsumenta który nie wykonał zobowiązania nakłada się obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej to jest odsetek w wysokości 0,15 % za każdy dzień zwłoki. Z porównania zapisu zawartego w jawnym rejestrze z zapisem stosowanym przez przedsiębiorcę wynika, że obydwa zapisy dotyczą określenia wnoszonych przez konsumenta odsetek za każdy dzień zwłoki. Umieszczony w jawnym rejestrze zapis jest podobny do stosowanego przez przedsiębiorcę. Umieszczenie przedmiotowego zapisu w jawnym rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone skutkuje tym, że z datą dokonania wpisu zabronione jest stosowanie niedozwolonych postanowień wzorców umów. Przedsiębiorca w § 2 ust.2 pkt d) zdanie trzecie umów zawieranych z konsumentami z terenu gminy Izbicko stosuje podobne postanowienie - wpisane do jawnego rejestru postanowień, które dotyczy podobnej sytuacji konsumenta.

Wzór nr 3 (karta nr 17-20) stosowany jest w umowach zawieranych z mieszkańcami gminy Olesno (karta nr 10). Według wzorca zawierane są umowy z konsumentami z terenu gminy Olesno (karty nr 29-30). Zapis § 15 pkt 3 stanowi „*Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniobiorcy.*” Stosowany przez przedsiębiorcę zapis jest niezgodny z art. 385 (3) pkt 23 k.c. stanowiącym że *niedozwolonymi postanowieniami umów są te, które wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcia sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.*

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002r. w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 180, poz. 1508 ze zm.) określa sądy właściwe dla gmin obsługiwanych przez przedsiębiorcę na obszarze województwa śląskiego i opolskiego.

Postanowienia § 15 pkt 3 zawierają klauzulę abuzywną, która została wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy.

Stosowany przez przedsiębiorcę zapis wyłącza rozpoznanie sprawy przez sąd według właściwości przemiennej w świetle art. 33-36 k.p.c. i zapis taki ogranicza uprawnienie konsumenta do wyboru miejsca skierowania pozwu. W sprawach konsumenckich przepisy k.p.c. nie zastrzegają właściwości wyłącznej. Podobne niedozwolone postanowienia wzorców umów były oceniane przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W podobnej sytuacji Sąd orzekł – „zapis ten wyłącza rozpoznanie sprawy przed sądem właściwym według właściwości przemiennej, w świetle art. 33, 34, 35, 36 k.p.c. Nadto w przypadku zmiany siedziby pozwanego, zapis ten wyłącza sąd właściwy w myśl art. 30 k.p.c.” (wyrok z dnia 21.08.2002r. sygn. akt XVII Amc 50/01; podobnie wyrok z dnia 12.08.2002r. sygn. akt Amc 33/01 i wyrok z dnia 08.05.2002r. sygn. akt Amc 35/01). W rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod pozycją nr 41 wpisaną do rejestru w dniu 30.06.2003r. znajduje się następujące postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone „Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie.” Umieszczenie przedmiotowego zapisu w jawnym rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone skutkuje tym, że z datą dokonania wpisu zabronione jest stosowanie niedozwolonych postanowień wzorców umów.

Przedsiębiorca w umowach zawieranych z konsumentami stosuje zapis „Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniobiorcy.” Umieszczona w jawnym rejestrze klauzula dotycząca właściwości sądów, zawiera określenia „Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy,” a jego odpowiednikiem jest użyte przez przedsiębiorcę w przedmiotowych umowach określenie „Spory

powstałe na tle wykonania umowy”. Określenia te są wyrażeniami podobnymi. Klauzula umieszczona w jawnym rejestrze zawiera określenie – „podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie” jest podobna do stosowanego przez przedsiębiorcę zapisu „strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniobiorcy”. Określenia te są wyrażeniami podobnymi. Umieszczony w jawnym rejestrze zapis jest podobny do stosowanego przez przedsiębiorcę w umowach zawieranych z mieszkańcami gminy Olesno. Umieszczenie przedmiotowego zapisu w jawnym rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone skutkuje tym, że z datą dokonania wpisu zabronione jest stosowanie niedozwolonych postanowień wzorców umów. Przedsiębiorca w § 15 umów zawieranych z konsumentami stosuje podobne postanowienie -wpisane do jawnego rejestru postanowień, które dotyczy podobnej sytuacji konsumenta.

Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c.), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna).

Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Przedmiotem niniejszego postępowania było dokonanie oceny, czy przedsiębiorca stosuje niedozwolone postanowienia umowne, których wykorzystywanie w obrocie z konsumentami jest zabronione. Przez stosowanie niedozwolonych postanowień umownych rozumieć należy realizowanie zawartej umowy w oparciu o zakazane postanowienia, tak więc realizację umowy w sposób zakazany. Jak wykazano powyżej, przedsiębiorca naruszył prawo poprzez stosowanie zakazanych postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Posługiwanie się postanowieniem, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone jest zakazane z mocy prawa. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i organy państwowe, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Sąd orzekając co do postanowienia, iż jest to niedozwolone postanowienie umowne stwierdza, iż kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, równocześnie rażąco

naruszając jego interesy. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. przez niedozwolone postanowienie umowne uważa się, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można stwierdzić, iż praktyka polegająca na uniemożliwieniu konsumentom skorzystania z uprawnienia określonego w art. 385(3) pkt 17 i pkt 23 k.c., a także stosowanie przez przedsiębiorcę klauzuli wpisanej do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umów, narusza zbiorowy interes konsumentów.

Zgodnie z zapisem art. 23 a/ ust. 2 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego, godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed godzącymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem (zakazanych przez przepisy innych ustaw) działaniach przedsiębiorców. Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można stwierdzić, iż praktyka polegająca na narzuceniu sądu ze względu na jego lokalizację geograficzną, który ma rozstrzygać spory wynikłe z umowy, narusza zbiorowy interes konsumentów. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie I ppkt 2 i ppkt 3 sentencji decyzji.

Wobec powyższego, organ antymonopolowy przedstawione zachowanie przedsiębiorcy uznaje za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie ich stosowania.

W toku przedmiotowego postępowania przedsiębiorca poinformował organ antymonopolowy, że we wzorcu umowy na usługi wywozu odpadów z terenu Gminy Izbicko zmienił treść zapisu § 2 pkt d poprzez wprowadzenie zapisu „Za nieterminową zapłatę naliczane będą odsetki ustawowe” (karta nr 43), a wszystkim mieszkańcom tej gminy dostarczone zostaną aneksy do umów (karty nr 38 i 44). We wzorcu umowy na usługi wywozu odpadów komunalnych z terenu Gminy Olesno wprowadził zapis „Spory powstałe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi powszechnemu właściwemu dla siedziby Zleceniodawcy” (karta nr 49), a wszystkim mieszkańcom zostaną dostarczone aneksy do umów (karty nr 39 i 50). Zobowiązanie się przedsiębiorcy do wprowadzenia do wzorca umowy zapisu wskazującego, iż sądem właściwym będzie sąd ze względu na miejsce zamieszkania konsumenta jest również niewłaściwe, bo ogranicza prawo konsumenta do wyboru sądu przed którym chce wytoczyć powództwo. Zgodnie z zapisem art. 23 e ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - Nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, a której mowa w art. 23 a. Stosownie do zapisu art. 23 e ust. 3 ustawy ciężar udowodnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 spoczywa na przedsiębiorcy. W przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z zaprzestaniem stosowania zarzucanych przedsiębiorcy praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Należy podkreślić, że przedsiębiorca nie uznał zarzutu określonego w pkt I ppkt 1 i nie przedstawił dowodów na to, że zmienił umowy zawarte z konsumentami. W związku z powyższym, ponieważ przedsiębiorca nie udowodnił okoliczności, o których mowa w art. 23 e ust. 1 ustawy nie można uznać, że zaprzestał stosowania praktyk określonych w punkcie I ppkt 1, ppkt 2 i ppkt 3 sentencji niniejszej decyzji. Stąd też brak podstaw do wydania decyzji na podstawie art. 23 e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 23 c) ust. 2 ustawy antymonopolowej w decyzji, organ antymonopolowy może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu. W związku z powyższym określa się przedsiębiorcy środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

- w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I ppkt 1 sentencji niniejszej decyzji polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów na wywóz odpadów komunalnych zapisów zgodnych z regulacjami ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o

odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.),

- w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I ppkt 2 i ppkt 3 sentencji niniejszej decyzji polegające na zaniechaniu stosowania niedozwolonych postanowień umownych w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów na wywóz odpadów komunalnych zawieranych z konsumentami.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie II sentencji.

Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

Niniejsze postępowanie zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania organ antymonopolowy w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 30,00 zł związane z korespondencją organu antymonopolowego z przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 30,00 zł (słownie: trzydzieści złotych). W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie III sentencji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral